

Vedtatt av Bystyret 06.11.2014

Kommunedelplan kultur – handlingsdel

Sarpsborg – der barn og unge lykkes

1. Handlingsdel - kommunedelplan kultur

2015-2018

1.1 Innledende merknader

Kultur er en vesentlig drivkraft for å skape utvikling i Sarpsborg kommune.

Kulturplanens overordnede mål om at «Kultur skal være et bærende element i by og samfunnsutviklingen i Sarpsborg» er etablert som et hensyn på tvers av kommuneområdene.

Kultur rommer et stort, men hittil nesten uutnyttet potensiale i forhold til for eksempel identitet, innovasjon og næring.

For å oppnå ambisjonene i kommunedelplan kultur 2013-2023 mål og strategidel, følger handlingsdel kommunedelplan kultur 2015-2018. Handlingsdelen er bygget opp etter kulturplanens syv satsningsområder. Det er nødvendig å spisse arbeidet og synliggjøre prioriteringene for de fire kommende år. Tiltakene under de enkelte satsningsområdene er ikke listet opp i prioritert rekkefølge.

En rekke tiltak er avhengig av oppfølging og bidrag fra kommunens samarbeidspartnere, så som frivillighet, næringsliv og kulturliv i Sarpsborg. Kommunen og samarbeidspartnerne må i fellesskap påta seg ansvar for å skape konkrete resultater de nærmeste år.

Handlingsplanen viser hvilke oppgaver det vil bli lagt særlig vekt på i planperioden. Planen er førende for det årlige handlingsplan- og budsjettarbeid. Dette vil avgjøre omfanget og prioriteringene av de foreslåtte tiltakene. Handlingsdelen vil evalueres årlig opp mot budsjettarbeidet.

Tre forhold ligger til grunn for valg av tiltak; pågående arbeid som videreføres, oppgaver pålagt gjennom lovverk, samt valg av nytt arbeid med bakgrunn i pågående prosesser i kommunen.

Barn og unge, eldre, mangfold og universell utforming er gjennomgående i alt kulturarbeid og tas hensyn til ved utforming av samtlige tiltak i handlingsdelen.

Ved valg av tiltak er i tillegg følgende forutsetninger tatt med i grunnlaget:

- 1) Tiltaket skal komme til nytte for Sarpsborgsamfunnet
- 2) Tiltaket skal ivareta helhet
- 3) Tiltaket skal være nyskapende, og gi et varig løft for kulturtilbud/kulturarbeid i Sarpsborg
- 4) Tiltaket skal ivareta eksisterende kunnskap og erfaringer

Handlingsplanen er ikke altomfattende, men et overordnet dokument som peker ut retningen for satsningene i perioden 2015-2018. Dette for å gi rom til å kunne manøvrere og arbeide i en periode med mange omveltninger på kulturfeltet i sarpsborgsamfunnet. Samtidig vil det også bidra til å gi legitimitet til aktører slik at det kan utredes og iverksettes tiltak, til tross for om de ikke er beskrevet i handlingsprogrammet.

Handlingsplanen tar opp i seg Enger – utvalgets «kulturelle grunnmur» altså en satsning på blant annet bibliotek, kulturskole, fritidsklubber og frivillige aktiviteter. Dette er viktige fora/arenaer der mennesker fra alle kulturer møtes. Utvalget omtaler institusjonene som bærebjelker i samfunnet.

1.2 Bibliotek

Vi lever i en brytningstid. Mediemangfoldet og informasjonsflommen er økende og for en del ganske overveldende. Bibliotek er like mye en idé, tjenester og en arbeidsform som det er fysisk rom. På biblioteket skal man kunne komme inn, få hjelp om man trenger eller ønsker det, møte mennesker man ellers neppe ville møtt eller være helt i fred, bli kjent med Sarpsborg, Østfold og Norge, studere, gjøre lekser, kontorarbeid eller lese litt.

I perioden som kommer skal biblioteket satse mer på formidling av litteratur og informasjon, slik at enda flere av sarpingene vil bruke biblioteket jevnlig. Biblioteket er blant annet med i et prosjekt som tar sikte på å øke og utvikle befolkningens IT-kompetanse. Sarpsborg bibliotek skal være en synlig og tilgjengelig kunnskaps- og kulturarena, fysisk og digital. Et sted hvor innbyggerne kan komme for å få hjelp til å navigere i informasjonsjungelen, finne lesestoff, oppleve levende kultur, lære om lokalhistorien, bli kjent med nye medier og teknologier. Men, befolkningen skal også møte biblioteket andre steder, gjennom at bibliotekets personale samarbeider med ulike aktører om formidling av litteratur og øking av leseevne og leseglede. Planleggingen av den nye Sarpsborg bibliotek vil selvsagt også være en svært viktig og krevende oppgave i tiden fremover. Tjenestene og organisasjonen skal utvikles kontinuerlig, og bibliotekpersonalet må øke egen kompetanse og stadig tilby tidsriktige og gode tjenester til innbyggerne.

1.3 Kulturskolen

Kulturskolen som ressurscenter skal synes i samfunnet og gi viktige bidrag til kulturell identitet og tradisjon. Kulturskolen har fokus på opplæring, formidling og opplevelse og med elevene i sentrum er kulturskolen en åpen arena for utfoldelse innen kunst- og kulturfag. Kunst- og kulturfag tilbys til alle barn og unge som ønsker det gjennom gratis mangfoldsaktiviteter ut i skolene, kjerneaktivitet og spissede fordypningsfag i tilrettelagde lokaliteter. For å kunne nå målet om å få 20 % av alle barne- og ungdomsskoleelever inn i Kulturskolen innen 2020, arbeider Kulturskolen med tre overordnede strategier:

- Kulturskolen i Sarpsborg (samfunnet)
- Kunst- og kulturfaglig utvikling
- Kompetanse- og organisasjonsutvikling

1.4 Fritidsklubbene

Fritidsklubbene i Sarpsborg kommune er en levende organisasjon i dynamisk utvikling. Det er også en lærende organisasjon, i den forstand at man ønsker å utvikle og foredle evnen til å håndtere nye utfordringer bedre enn tidligere.

Som en lærende og aktivt handlende del av den organisasjonen kommunen utgjør, ønsker fritidsklubbene å sette fokus på oppslutning om løsninger, motivasjon, forpliktelse og gjensidighet. Fritidsklubbene ønsker å utgjøre en forskjell i unge menneskers liv, være en del av tiden vi lever i og møte utfordringer i et helhetlig perspektiv.

1.5 ISarpsborg, Sarpsborg 2016, Byvandningsprosjekt og Olavsdagene

I handlingsplan for 2016 nevnes tusenårsprosjekter som i utgangspunktet er definert som prosjekter i kommunal regi, men som bør være tettere integrert i tusenårsprosjektene i regi av jubileumskomiteen. Dette gjelder blant annet kulturskolens deltakelse i jubileumsarbeidet, Litteraturuka, UKM og Olavsdagene. Kultur- og byutviklingstiltak som planlegges i forbindelse med tusenårsjubileet vil ta i bruk ulike kunst og kulturuttrykk og har som målsetting å bidra til en revitalisering og utvikling av det lokale kunst og kulturmiljøet i Sarpsborg.

Byvandningsprosjekt inviterer byens innbyggere til å se egen by med nye øyne. Et annet mål er å aktivisere og revitalisere byens kulturliv. Særlig søkes dette gjort gjennom inkludering av lag, foreninger og organisasjoner.

iSarpsborg er et nytt selskap som er opprettet med det formål å skape aktivitet i Sarpsborg og profilere byen. Byselskapet skal være en arena hvor Sarpsborg kommune, handels- og servicenæringen, øvrig næringsliv, kultur - og idrettsliv går sammen for å utvikle Sarpsborg til en levende og attraktiv by.

1.6 Frivillighet

Et levende lokalsamfunn er viktig for innbyggernes trivsel og identitet. Dette skapes ikke av kommunen alene, men i samarbeid med frivillige, ildsjeler og næringslivet. Frivilligheten er i endring. Selv om fellesskapskulturen og dugnadsviljen fortsatt står sterkt, ønsker færre å delta i tradisjonelt, forpliktende organisasjonsarbeid. I mer kortvarige og uforpliktende sammenhenger stiller imidlertid folk opp som aldri før. Dette engasjementet kalles "den nye frivilligheten". Sarpsborg kommune vil skape gode rammebetingelser for frivillig sektor og ryddige forhold når kommunale tjenester og frivillige samarbeider.

1.7 Kunst i offentlige byrom

Kunst i offentlige byrom kan bidra til stedsforståelse, identitetsbygging og heving av estetiske og sosiale verdier. Videre kan kunsten styrke trivsel og tilhørighet. Kunst i det offentlige byrom kan spenne fra graffiti, via skulpturer til installasjoner og lekeapparater.

2. Kulturell kompetanse

Med kulturell kompetanse menes her en kulturell forståelse og en estetisk bevissthet som kan stimulere til utvikling og erkjennelse, fantasi og skaperkraft. Det menes også ferdigheter i utøvende kunst og kulturaktiviteter.

Styrkingen av den kulturelle kompetansen, særlig hos barn og unge, vil både øke livskvaliteten og være en framtidsinvestering for å møte et stadig økende behov i arbeids- og næringslivet. Nye kulturelle fellesskap oppstår lokalt, nasjonalt, globalt og på internett. Kulturell kompetanse er blant de nøkkelkompetanser EU vurderer som sentrale i fremtiden. (ASEM Basic Learning: Thematic Report 1: Ensuring basicskills for all, Workinggroup, Kbh 2002)

Delmål: I Sarpsborg skal kunnskap og kultur ha høy status

Tiltak: Kulturskolen videreutvikler seg gjennom overordnede strategier for og nå oppsatte mål. Plattform for kulturskolen i Sarpsborg legger føringer for kulturskolens videre utvikling og mål.

Tiltak: Sarpsborg bibliotek bidrar til å heve innbyggernes kompetanse ved å være en aktiv, synlig og tilgjengelig kunnskapsarena.

Tiltak: Kompetanseplan for fritidsklubbene implementeres

Tiltak: Erfaringer og anbefalinger fra «kultur for alle» videreføres.

Tiltak: Den kulturelle skolesekken utvikles og tar opp i seg aktuelle kunstformer- og uttrykk

Tiltak: Utvikle og tilrettelegge for nye arbeidsformer kulturaktører imellom for å utvikle eksisterende og nye kulturtilbud og kulturopplevelser

Tiltak: Et kulturråd eller lignende organisasjoner løftes frem og styrkes

3. Kulturbasert nyskaping

Med kulturbasert nyskaping menes her utvikling av opplevelser, kulturbasert næring og attraksjoner. Kultur er sektorovergripende, i den forstand at den har betydning på svært mange livsområder. Som eksempel kan nevnes byutvikling, næring og kompetanseutvikling, kunstnerisk arbeid, fritidsaktiviteter, helse og utdanning. Et viktig instrument for den videre utviklingen av kulturbasert nyskaping i Sarpsborg er ISarpsborg (byselskap).

Delmål: Sarpsborg har storgrad av kulturbasert nyskaping

Tiltak: Utvikler et samspill mellom næring, handel, kultur og kommunen for å skape fokus på utvikling, opplevelser og kultur.

Tiltak: Skaper gode relasjoner og arenaer for samarbeid av enhver kulturell art.

4. Kulturarenaer og sosiale møteplasser

For å bidra til å oppfylle både lovverk som omfatter kulturområdet og kommunens overordnede visjon, vil kulturområdet ha et særskilt ansvar for å utvikle arenaer og steder som skal gi grunnlag for aktivitet og legge til rette for deltagelse, opplevelse, byliv og mangfold.

Delmål: I Sarpsborg har alle muligheter til aktiv deltagelse på formålstjenlige kultur- og fritidsarenaer.

Tiltak: Planlegger- og forbereder organisasjonene for-nytt bibliotek og kulturskole

Tiltak: Kulås, Landeparken og Glengshølen utvikles og oppgraderes

Tiltak: Sarpsborg scene oppgraderes

Tiltak: Kulturskolen synliggjøres og hensiktsmessig tilrettelegging av midlertidige lokaler gjennomføres.

Tiltak: Kunst i offentlige byrom

Tiltak: Den kulturelle spaserstokken videreutvikles og styrkes

Tiltak: Kommunens tilskuddsordninger innen kulturområdet prioriterer samhandling, inkludering og tilrettelegging

5. Identitet og omdømme

Behovet for å utvikle Sarpsborg sentrum til et attraktivt og levende byområde står sentralt i omdømmearbeidet. Et viktig virkemiddel i denne sammenhengen er å styrke det lokale kulturlivet og tilby et mangfold av kulturopplevelser som kommer hele kommunens befolkning og besøkende til gode. Strategisk bruk av kultur vil være av meget stor viktighet skal det lykkes å styrke innbyggernes egenopplevelse av byen, samt utvikle vårt omdømme. Kultur utvikler samspillet mellom mennesker.

Delmål: Sarpinger er stolte og engasjerte

Tiltak: Levendegjøring av vår lokale historie, bl.a. gjennom den kulturelle skolesekken, biblioteket og lokale fagplaner i grunnskolen.

Tiltak: Kulturområdet bidrar gjennom opplæring, tilrettelegging og kulturutøvelse til utviklingen av Sarpsborg Kommune, slik at vi fremstår som attraktive og autentiske.

Tiltak: Styrker markedsføring og profil på aktiviteter og kulturtilbud i Sarpsborg

6. Regionalt kultursamarbeid

Det er et aktivt kulturliv i hele fylket. Kultur står sentralt i utviklingen av Østfoldsamfunnet. Kommunene har hovedansvaret for å legge til rette for kulturell virksomhet i egen kommune, mens fylkeskommunen ivaretar viktige regionalpolitiske oppgaver innenfor kulturområdet. I det videre arbeidet med det regionale kultursamarbeidet er det ønskelig å videreutvikle og styrke både dialogen og samarbeidet med regionens kulturaktører. Sarpsborg kommune har pr. i dag dialog med flere organisasjoner og institusjoner om samarbeid som i fremtiden vil kunne blomstre og være med på å styrke kommunens og regionens kulturelle profil.

Delmål: Sarpsborg er en tydelig deltaker i det regionale kultursamarbeidet.

Tiltak: Kulturelle arenaer og sosiale møteplasser i Sarpsborg utvikles og benyttes i regionalt, nasjonalt og internasjonalt kultursamarbeid.

Tiltak: Ser på muligheter for felles regional ressursutnyttelse.

7. Internasjonalt kultursamarbeid

Sarpsborgs internasjonale kultursamarbeid er i dag relativt beskjedent. Det jobbes spredt med enkeltprosjekter. Mulighetene for et større og mer stabilt kulturell utveksling samt kultursamarbeid mellom Sarpsborg, de nordiske vennskapsbyene, Betlehem og Grand Forks bør stå sentralt i det internasjonale arbeidet. For å utvikle det internasjonale kultursamarbeidet videre bør man spille på de ulike internasjonale miljøene i Sarpsborg og benytte deres eksisterende kompetanse og nettverk.

Delmål: Sarpsborg skal ha internasjonalt kultursamarbeid

Tiltak: Vennskapsbysamarbeidet innen kulturfeltet utvikles og styrkes

Tiltak: Utvikler internasjonale relasjoner for å styrke sarpsborgsamfunnets eget kulturliv gjennom nye impulser.

8. Tiltak - Kultur og folkehelse

I følge Folkehelseloven skal kommunen bruke alle sine virksomheter for å fremme folkehelse. Formålet med loven er å motvirke sosial ulikhet i helse. Erfaringsmessig er det ofte de som faller utenfor det ordinære kulturlivet som også utvikler "uhelse". Det er derfor viktig at alle har like muligheter til og utvikle seg uavhengig av sosial, økonomisk eller kulturell bakgrunn og funksjonsevne. Kulturformidling og kulturaktiviteter i for eksempel skoler, helse- og omsorgsinstitusjoner og i det offentlige rom kan være med på å øke tilgangen til kunst og kulturuttrykk og redusere barrierer for å oppsøke kulturtilbud på egenhånd, det samme er breddeidretten

Delmål: Sarpsborg har et kulturliv som sikrer fellesskap, utfoldelse, deltagelse og opplevelse for alle.

Tiltak: Kulturtilbud legges til rette slik at alle sarpinger har mulighet til å delta i kulturaktiviteter som publikummer eller utøver

Tiltak: Arbeid med kultur og folkehelse knyttes opp mot realiseringen av Plattform for frivillighet og kommunedelplan for folkehelse.